

<https://helda.helsinki.fi>

Progressiivisen rockin elämyksellinen historiikki

Ojanen, Mikko

2013

Ojanen , M 2013 , ' Progressiivisen rockin elämyksellinen historiikki ' , Musiikin suunta : Suomen etnomusikologinen seura ry:n julkaisema musiikkialan tieteellinen mielipidelehti , Vuosikerta. 35 , Nro 2 , Sivut 76-77 .

<http://hdl.handle.net/10138/160548>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

PROGRESSIIVISEN ROCKIN ELÄ- MYKSELLINEN HISTORIikki

Pajuniemi, Matti 2013. *Aamunkoi-
ton portit: Progressiivinen rock 1967–
1979*. Helsinki: Suomen musiikki-
kirjastoyhdistys. 384 s.

Matti Pajuniemen vastikään il-
mestynyt Aamunkoiton por-
tit: progressiivinen rock 1967–1979
esittelee 206 albumia yli 150 artistil-
ta. Kyseessä on siis varsin laaja kat-
saus progressiivisen rockin (jatkossa
proge) historiaan – lajissaan ja laa-
juudeltaan ensimmäinen suomenkie-
linen. Esitellyt albumit on jäsenneilty
luontevasti maantieteellisesti kol-
meen pääkategoriaan: Britteinsaaret,
Manner-Eurooppa ja Pohjois-Amerik-
ka. Tarkentavat alaluvut on jaoteltu
osin maittain ja osin vuosittain. Levyjä
listaavia luetteloja on tapana arvioi-
da niiden definitiivisyyden perusteella,
mutta näin valtavan aineiston edessä
rajaus on todellakin paikallaan. En-
löydä kirjasta pahoja puutteita. Tosin
kirjan painottuminen vain länsimai-
seen progeen hieman hämmästyttää.
Erityisesti esimerkiksi Latinalaisessa
Amerikassa proge oli voimissaan kä-
sittääkseni jo melko varhain. Nyt mo-
net maailman kolkat Etelä-Amerikkaa,
Japania, Australiaa myöten jäävät va-
jaan sivunmittaiseksi listaukseksi.

Perustelu jättää kotimainen pro-
ge kirjan ulkopuolelle on erittäin hy-
väksyttävä. Kirjoittaja nimittäin tote-
aa, että suomalaisen progen esittely
vaatii oman teoksensa. Kirjan esi-
puheeksi Pajuniemi on kirjoittanut

aiheeseen johdattelevan tiiviin es-
seen ”Mitä on progressiivinen rock?”.

Populaarimusiikkia käsittelevis-
sä teoksissa genremääritelmät ovat
väistämättömiä, ja ongelma tulee
eteen erityisesti myös progen koh-
dalla. Pajuniemi suoriutuu määritte-
lyistä hyvin. Lähinnä häntyytyy joh-
dattelevassa tekstissään toteamaan
määritelmien teon mahdottomuu-
den, esittelee joukon progea ku-
vaavia ominaispiirteitä ja selittää
muutamia progea jäsentäviä alaka-
tegorioita ja terminologiaa, kuten
sinfonisen progen, eklektisen pro-
gen, Canterburyn, folkprogen ja niin
edelleen. Kyseessä on loputtomien
pohdintojen lähde, ja lopullista tyh-
jentävää selitystä tuskin koskaan ta-
voitetaan. Vastaaviin ongelmiin pää-
dytään väistämättä määriteltäessä
esimerkiksi kokeellista musiikkia.
Hedelmällisintä lienee nähdä tämän
tyyppiset termit toisaalta myös ai-
kaan sidottuina, muuttuvina käsittei-
nä, ja ymmärtää, että jokin, mikä oli
progressiivista vuonna 1968, ei ollut
sitä enää 1975 ja niin edelleen.

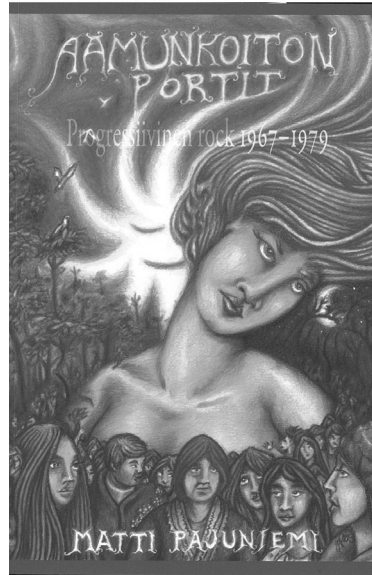
Tähän liittyen erityisen mielenkiin-
toinen pohdinnan aihe on esimerkik-
si se, missä kulkee psykedelian ja
progen raja. Vuosi 1967 on todellakin
ollut merkittävä myös progen osalta,
kuten Pajuniemi mainitsee. Kuvaa-
vaa on, että samaan aikaan kun The
Beatles viimeisteli psykedeliaklas-
sikkaa, *Sgt. Pepper* -albumiaan Ab-
bey Roadilla, työsti Pink Floyd ensim-
mäistä, *Piper at the Gates of Dawn*
-albumiaan samaisessa studiossa.
Beatlesin levyllä myöhemmin pro-
gealbumuille tyypillinen temaattinen
kokonaisuus oli vasta idullaan, eikä

levyä mielletä oikeastaan lainkaan progelevyksi, vaan yhdeksi psykedelialisien klassikoista. Pink Floydin debyyttistä muotoutui puolestaan lopulta myös progeklassikko. Syynä tähän on ehkä Pink Floydin myöhemmin progressiivisen rockin kulmakiveksi määrittynyt status – aivan yhtä hyvin *Piper at the Gates of Dawn* olisi voitu mieltää vain psykedelialevyksi. Kyse on kuitenkin määritelmästä ja tarkastelunäkökulmasta. Jos asiaa tarkastellaan musiikkisällön näkökulmasta, voidaan yhtä hyvin todeta, että progea ennakoivia kokeiluja tehtiin jo The Beatlesin *Revolver*-äänityssessioissa ja Brian Wilsonin toimesta Beach Boysin *Pet Sounds*-levyllä. Tästä huolimatta on ymmärrettävää ja täysin hyväksyttävää, että Pajuniemi antaa kunnianarvoisen kärkipaikan kirjassaan Pink Floydin debyytille – ja jopa nimeää kirjansa levyä mukailleen.

Levyjen esittelyt muistuttavat tyyliltään monin paikoin levyarvosteluja, ja kirjoittajalta jää kaipaamaa painavampaa musiikkitieteellistä painosta. Teosten kuvailutiedot pohjautuvat henkilö- ja yhtyehistoriaan liittyviin anekdootteihin ja musiikin osalta elämykselliseen hehkutukseen. Näiden sinänsä hauskojen ja värikkäiden huomioiden oheen olisi toivonut myös lyhykäistä, neutraalimpaa teosanalyysiä tai -kuvailua sekä mahdollisesti tiiviitä linkityksiä musiikin historian aikaistapahtumiin. Jutusteleva kielipöytä on vivahteikasta, mutta aika ajoin humoristinen sävy hieman häiritsee. Kirjoittajan omat mieltymykset ja arvostelmat tulevat myös tekstistä suoraan läpi, mikä ei sinänsä ole huono

asia, ja kirjoittajan näkemykset haastavatkin lukijan pohtimaan myös omia mieltymyksiään.

Neutraalimpien teoskuvailujen hessa tarkemmat tuotantotiedot olisi oleellisesti täydentänyt kirjaa ja tuonut lisäarvoa sen käyttöön myös hakuteoksena. Erityisesti progressiivisen populaarimusiikin tapauksessa erilaiset studiokokeilut sekä ää-

nittäjien ja tuottajien innovatiiviset ratkaisut nousevat albumikokonaisuudessa merkittävään rooliin. Tästä syystä olisi ollut oleellista voida tarkistaa orkesterikokoonpanojen ja instrumentaatioiden ohella myös tiedot studioista, tuottajista, äänittäjistä, masteroijista ja niin edelleen.

Huomattavaa on myös, että proge ei ainoastaan kuulosta progressiiviselta ja mahtipontiselta, vaan se myös näyttää siltä. Kansitaide onkin progressiivisen musiikin albumeissa

usein erittäin merkittävässä roolissa. Esimerkkeinä mainittakoon erityisesti Roger Deanin ja Hipgnosis-ryhmän kannet, jotka useassa tapauksessa loistavat omina itsenäisinä taideteoksinaan musiikillisen sisällön rinnalla. Albumiesittelyjen oheen skannatut levynkannet ovat resoluutioltaan harmillisen heikottasoisia, kalpeita aavistuksia alkuperäisistä – jopa siinä määrin, että huono laatu häiritsee lukukokemusta. Toisaalta vaikka kuvien resoluutio olisi ollut parempi, ei kansien loisto olisi tullut mustavalkoisessa painatuksessa esiin. Tämä täytyykin vain hyväksyä ja pyrkiä hankkimaan alkuperäiset vinyylit (ei siis CD-uusintajulkaisuja) omaan levykokoelmaansa, jos myös albumien visuaalisesta taiteesta haluaa päästä nauttimaan. Ja kukapa ei haluaisi?

Aiheeseen liittyen kirjan kansi on Eetu Pellonpään juuri tätä kirjaa varten tekemä tyylikäs ja tyylilajin mukainen piirros, joka ei puolestaan tässä *Musiikin suunnan* mustavalkopainatuksessa pääse oikeuksiinsa.

Aamunkoiton portit on hauska ti kirjoitettu sekä ilmeisen ammattitaitoisesti toimitettu perusteos, joka toimii myös kevyenä länsimaisen progen käsikirjana ensimmäisen lukukerran jälkeen. Aivan tietokirjaksi teoksesta ei kuitenkaan ole, mutta selkeänä ja helposti lähestyttävänä kokonaisuutena se on ehdottomasti viihdyttävä johdatus populaarimusiikin yhden merkittävän tyylilajin keskeisiin vaiheisiin. Erityisesti teos innostaa täydentämään omaa levykokoelmaa. ● Mikko Ojanen, musiikkitieteen tohtorikoulutettava (Helsingin yliopisto)